

ОНОВЛЕННЯ
ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник
наукових праць

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 10 (53). — Рівне: РДГУ, 2014. — 202 с.

Збірник наукових праць містить статті за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми інклюзивної освіти у дошкільних навчальних закладах», організованої лабораторією консалтингу дошкільної освіти Рівненського державного гуманітарного університету 28-29 листопада 2014 року, та інші статті із загальноосвітніх проблем формування особистості, використання особистісно-зорієнтованого і компетентнісного підходів, інформаційно-комунікаційних й інших інноваційних освітніх технологій, історичного досвіду навчання та виховання у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Яницур Микола Сергійович — кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИЙНОЙ КОЛЕГИИ:

Бех Іван Дмитрович — доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимиривна — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович — кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович — доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна — доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафій Іван Васильович — доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович — доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна — кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович — кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович — доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вчену радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 26.09.2014 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 10 — 2.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2014

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
Поніманська Т.І. Проблеми інклюзивної освіти в дошкільних навчальних закладах.	4
Дичківська І.М. Теоретико-методичні проблеми психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи.	6
Горонах Н.М. Фізичне виховання дошкільників та молодших школярів у контексті інклюзивної освіти: проблеми наступності та перспективності.	11
Козлюк О.А. Дитинство як соціальний феномен у контексті інклюзивної освіти.	16
Малиновська Н.В. Формування фонетичної компетенції старших дошкільників засобами театралізованої гри в умовах інклюзивної освіти.	20
Степанова О.І. Особливості розвитку словника у дітей з порушенням мовлення.	23
Павлюк Т.О. Облаштування комп'ютерно-ігрового комплексу у дошкільних навчальних закладах для дітей з порушенням зору.	27
Руденко Н.М. Аналіз рівня толерантності старшокласників без вад та їх ровесників з особливими потребами.	29
Анісімова О.Е. Формування особистості дитини з особливими потребами засобами фребельпедагогіки.	33
Косарєва О.І. Розвиток пізнавальних процесів дітей з розумовою відсталістю.	36
Косарєва Г.М. Особливості формування толерантного інклюзивного середовища у дошкільному навчальному закладі.	38
Федорова Н.В. Гуманістична взаємодія як основа підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти.	42
Падалка О.І. Педагогічні цінності у вихователів інклюзивних груп дошкільних навчальних закладів.	45
Марчук Г.В. Формування соціального досвіду дітей старшого дошкільного віку в процесі ознайомлення з художніми творами в умовах інклюзивної освіти.	49
Войтович О.В. Емоційний чинник професійної підготовки майбутніх вихователів у світлі проблем інклюзивної освіти.	52
Лаба Н.Г. Врахування суб'єктного досвіду дитини в освітньому процесі інклюзивного дошкільного навчального закладу.	55
Юрчук О.І. Забезпечення рухового режиму в інклюзивних групах дошкільних навчальних закладів.	60
Савенко Л.В. Формування психологічної готовності педагогів до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.	64
Козачук М.В. Проблема інклюзії у масовій суспільній свідомості.	67
Войтова Л.В. Ліга освіти як координатор просвітницько-педагогічної діяльності (1907-1917 pp).	71
Янцур Л.А. Створення у дошкільному навчальному закладі розвивального середовища засобами образотворчого мистецтва.	76
Малафійк І.В. Система "Учіння, як специфічний вид пізнання".	81
Бабенко Л.В. Інноваційні педагогічні технології в системі освіти.	86
Нечипорук Л.І. Петрук Л.П. Школа як соціокультурний простір соціалізації особистості.	89
Чопик Ю.С. Експериментальна педагогіка як напрям освітньо-реформаторського руху в дослідженнях вітчизняних учених.	93
Лебідь І.Ю. Особливості управління національною школою і педагогікою в Українській Народній Республіці.	97
Левчук І.Б. Основні передумови просвітницько-громадської діяльності православних братств Волинської губернії.	100
Білавич Г.В. Часописи товариства "Сільський господар" як енциклопедія сільськогосподарських знань для українців.	104
Оксенюк О.В. Формування емоційно-ціннісного ставлення до світу і досвіду творчої діяльності учнів у культурологічному вимірі народного майстра України Л.І. Лисюк.	107
Антоненко Н.Є. Теорія множинного інтелекту Г. Гарднера як засіб диференціації іншомовної підготовки школярів.	110
Войтко А.І. Технологія реалізації педагогічної підтримки допрофільної підготовки учнів VIII-IX класів на основі професійних проб.	113
Хоронжевський О.М. Формування основ гігієнічної культури в учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій в процесі трудового навчання.	115
Михальчук Н.О., Чала Ю.М. Особливості організації педагогічно регульованої читацької діяльності старшокласників.	118
Ковальчук І.А. Світоглядна культура майбутнього вчителя початкових класів: критеріальний аналіз.	124
Ветрова І.М. Роль креативного письма у навчанні англійської мови студентів педагогічних університетів.	127
Триндюк В.А. Вивчення іноземної мови в процесі академічної мобільності студентів.	130
Тишко Н.М., Мартинюк А.П. Класифікація ігор для організації процесу навчання англійської мови у немовному вищому навчальному закладі.	133

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РУХОВОГО РЕЖИМУ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. У статті розглядаються питання забезпечення рухового режиму в інклюзивних групах. Актуалізовано проблему використання інноваційних оздоровчих технологій в практиці дошкільного виховання з дітьми з особливими освітніми потребами. Розкрито особливості фізичного і психічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: руховий режим, інклюзивні групи, діти з особливими освітніми потребами, інноваційні технології.

Актуальність дослідження. За останні роки в Україні поглибилась зацікавленість фізичним вихованням дітей з особливими потребами. Відповідно до Законів України «Про дошкільну освіту», «Про фізичну культуру», «Про реабілітацію інвалідів» одним із пріоритетних напрямків освітнього процесу в інклюзивних групах дошкільних навчальних закладів залишається оптимальний руховий режим дітей з особливими потребами, що спрямовується на систематизацію фізичних вправ, спрямованих на визначення недоліків рухів.

Здійснивши аналіз наукових літературних джерел, приходимо до висновку, що у дітей з особливими освітніми потребами упродовж навчального дня виникає гостра необхідність оптимізувати руховий режим, що дозволить забезпечити оздоровчо-профілактичний напрямок їх навчальної діяльності. Вимушена гіподинамія, що притаманна «особливій» дитині, тривалі систематичні навчальні заняття викликають низку негативних для дитини наслідків: у розвитку скелетної мускулатури виявляється зниження її сили і працездатності, у дітей із з порушеннями опорно-рухового апарату посилюються проблеми із поставою, у решти дітей виникають різноманітні порушення у поставі, викривленні хребта, сплющені стопи – все це призводить до затримки моторного розвитку (швидкості, спрітності, координації рухів, витривалості, гнучкості і сили). У зв'язку з цим набуває актуальності проблема забезпечення рухового режиму в інклюзивних групах дошкільних навчальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що в центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних учених перебуває проблема здобуття освіти дітей з особливими потребами: О.Акімової, Е.Андреєвої, В.Андрушенка, Т. Євтухова, А.Колупаєвої, Л. Даниленко, О.Кулик, С. Миронової, Н.Сабат, Н.Софій, В.Шнайдер М.Ярмаченка, Є.Ярської-Смирнової та ін. [5; 7]. Значний вплив на розвиток системи спеціальних навчальних закладів, удосконалення їх структури, розробку методик ранньої діагностики психічного розвитку дітей мали праці психологів Л.Виготського, О.Венгер, О.Запорожця, Г.Костюка,

С.Максименка, Н.Морозової, В.Синьова, П. Таланчука, В.Тарасун, М.Ярмаченка. В них обґрунтовано принципові положення щодо особливостей розвитку психічних процесів у дітей різного віку, ролі корекційного виховання у підготовці до шкільного навчання, механізмів формування їх соціально-комунікативної активності.

Незважаючи на наявність досліджень науковців із проблеми інклузивної освіти, проблема забезпечення рухового режиму в інклузивних групах у дошкільних навчальних закладах залишається невирішеною в педагогічній науці.

Таким чином, метою дослідження є дослідити і науково обґрунтувати забезпечення рухового режиму дітей з особливостями психофізичного розвитку у дошкільних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дошкільним навчальним закладам необхідно знаходити шляхи, які б забезпечували успішне навчання і фізичне виховання всіх дітей, включаючи дітей з особливими фізичними чи психічними потребами. Проблема, яка стоїть перед інклузивною групою, полягає в розробці особистісно-орієнтованих педагогічних методів, в основі яких – індивідуальний підхід до кожної дитини, які б забезпечили успішне навчання всіх дітей, у тому числі й дітей з розумовими чи фізичними розладами. Основний принцип створення інклузивної групи полягає в тому, що по-можливості всі діти мають навчатися і виховуватися разом не дивлячись на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними. Дошкільний навчальний заклад з інклузивними групами повинен ґрунтуватися на демократичних засадах, визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх вихованців шляхом узгодження різних видів і темпів навчання та виховання, а також сприяти соціальному, фізичному, емоційному та когнітивному розвиткові кожної дитини, щоб вона відчувала себе неповторним, повноцінним учасником суспільного життя.

В нормативно-правових документах України дитина з особливими освітніми потребами в умовах модернізації та реформування освіти розглядається як особистість, яка має такі ж права, що й інші члени суспільства.

Залежно від типу порушення в Україні згідно з критеріями Міністерства освіти і науки виокремлюють такі категорії дітей:

- з порушеннями слуху (глухі, оглухлі, зі зниженням слухом);
- з порушеннями зору (сліпі, осліплі, зі зниженням зором);
- з порушеннями інтелекту (розумово відсталі, із затримкою психічного розвитку);
- з мовленнєвими порушеннями;
- з порушеннями опорно-рухового апарату;
- зі складною структурою порушень (розумово відсталі із сліпі чи глухі; сліпоглухонімі та ін.);
- з емоційно-вольовими порушеннями та дітей з аутизмом.

Розрізняють вроджені розлади (спричинені порушенням травлення, гормональними розладами, резус-несумісністю груп крові матері та дитини, шкідливим впливом на плід генетичних факторів, інтоксикацій, інфекцій, травм, впливом медичних препаратів, алкоголю, наркотичних та отруйних речовин) та набуті порушення, зумовлені, переважно, різноманітними шкідливими впливами на організм дитини під час народження та в наступні періоди розвитку (механічні ушкодження плоду, тяжкі пологи, пологова асфіксія, крововиливи у мозок, інфекційні захворювання тощо) [3].

Загальованість, малорухомість, уповільненість усіх рухів або навпаки – рухова гіперактивність, занепокоєння, незgrabність, невміння швидко й правильно виконувати той чи інший рух – є характерними особливостями дітей із вадами психофізичного розвитку. Найяскравіше загальованість проявляється в ігрівій діяльності, під час ходьби, бігу, стрибках. Рухове розгалуження дітей ґрунтуються на тому, що вони легко збуджуються, метушаться під час ігор, їх рухи недостатньо цілеспрямовані, некоординовані, довільні рухові акти формуються із затримкою, а їх амплітуда має великі розмахи [5].

Дітям із психофізичними порушеннями притаманні такі симптоми, як швидка втомлюваність, недостатня концентрація уваги, дратівливість, лабільність емоційної сфери, загальна ослабленість [2].

Крім того, у дітей з особливими освітніми потребами спостерігається недорозвиток дрібної моторики, порушення зорово-моторної координації, відсутня чи слабо виражена ізольована, диференційована предметно-маніпулятивна діяльність рук. Як наслідок – неготовність руки до письма, неможливість формування навичок самообслуговування [5].

Також внаслідок недосконало розвиненої артикуляційно-м'язової системи у них порушена мовленнєва функція, а отже – і комунікативні властивості.

Основою раціональної організації рухового режиму дітей з особливими освітніми потребами, може бути правильно організована фізкультурно-оздоровча робота, яка сприятиме оптимальному фізкультурному розвитку та їх руховій діяльності, дозволить підвищити адаптивні можливості організму, стане засобом емоційного розвитку дітей.

Фізкультурно-оздоровча робота спрямована на змінення фізичного та психічного здоров'я дітей. З цією метою впроваджуються різноманітні фізичні вправи:

- вправи, що сприяють запобіганню станам перевтоми, гіподинамії та інших дезадаптивних станів (стимулювальна гімнастика, тімнастика пробудження, кольоротерапія, фізкультурні паузи, ритмічна гімнастика та ін.);
- вправи, що пов'язані з безпосереднім впливом на функціональний стан різних органів та систем організму «особливої» дитини (масаж, дихальна гімнастика, звукова гімнастика, гімнастика для очей, антигімнастика, фітотерапія, аромотерапія та ін.);

• вправи, пов’язані з впливом на психіку дитини; з формуванням її психологічного ‘здоров’я’ (релаксація, кinezіологічна гімнастика, пальчикова гімнастика, психогімнастика, казкотерапія, сміхотерапія, музикотерапія, піскова терапія та ін.).

Для оптимізації рухового режиму дітей з особливими освітніми потребами, з метою покращення їх здоров’я, слід виокремити наступні інноваційні оздоровчі технології: казкотерапію, фітболгімнастику, художню гімнастику, пальчикову гімнастику (вправи, ігри, картинки), психогімнастику, дихальну та звукову гімнастику, кінезорефлексотерапію, аромо- та фітотерапію, кисневі напої, кольоротерапію, різні види масажу (з використанням щіток, шишок, горішків, точковий, самомасаж), музикотерапію, ігровий тренінг, піскотерапію, авторські технології, урізноманітнюють роботу шляхом застосування нетрадиційного обладнання тощо. Проте часто спостерігається безсистемне та спізодичне їх використання, не забезпечується цілісність в організації здоров’я зберігаючого простору, не завжди впровадженню технології передує діагностика стану здоров’я дітей та усвідомлення кінцевого результату, перспективи подальшого удосконалення.

Плануючи проведення запланованих оздоровчих заходів, О.Нагорна [4] пропонує здійснення наступних необхідних заходів:

- діагностування психомоторного розвитку дітей міждисциплінарною командою (педагог, дефектолог, психолог, невролог, фізичний реабілітолог, логопед);

- складання індивідуальної програми оздоровлення дітей з особливими потребами та визначення короткочасних та довготривалих завдань на навчальний рік;

- сприяння розвитку рухових навичок, самообслуговування, психічних функцій за принципом онтогенетичної послідовності з урахуванням індивідуальних можливостей дитини, її віку, мотивації;

- профілактика виникнення деформацій, контрактур та тугорухливості суглобів кінцівок у дітей з обмеженими руховими можливостями;

- залучення батьків та опікунів дітей із нетиповим розвитком до процесу оздоровлення шляхом проведення індивідуальних консультацій, семінарів, лекцій, засідань «круглого столу»;

- здійснення контролю ефективності корекційно-оздоровчої терапії та динаміки рухового й пізнавального розвитку дітей з обмеженими можливостями.

Оптимальне фізичне навантаження для дітей з особливими освітніми потребами – ефективний засіб збереження та зміщення здоров’я. Енергійні фізичні вправи надзвичайно необхідні для зняття втоми, послаблення психологічної напруги і можливості якомога більше рухатися. Психокорегульальні рухові студії передбачають виконання імітаційних рухів в поєднанні з психологічними образами тварин (для загальмованих дітей – образ зайчика, для збудливих дітей – образ ведмедика), що сприятиме психічному розвитку дитини, концентрації уваги, розвитку і зміщення психічної сфери.

Оздоровчі фізкультхвилини протягом дня необхідно комбінувати, поєднуючи різні фізичні вправи для м’язів тулуба, рук, ніг, ший, очей. Вони допомагають зняти статичну м’язову напругу, пов’язану з тривалим сидінням. Враховуючи смоційну нестійкість дітей, під час виконання вправ комплексів фізкультхвилинок чи фізкультпауз можна включати тиху, ліричну музику. У роботі з дітьми з пониженою реактивністю під час проведення музичної терапії частіше використовувати бадьорі маршові мелодії.

Під час проведення фізкультхвилинок необхідно дотримуватися також загальних правил:

- застосування дозованих фізичних навантажень;
- поступове збільшення навантаження (з урахуванням інтенсивності, кількості повторень, інтервалів відпочинку, характеру вправ);
- використання вправ, що охоплюють всі групи м’язів;
- систематичне використання вправ для дрібної моторики;
- обов’язкове виконання дихальних вправ у комплексі зі звуковою гімнастикою [4].

Використання впродовж навчального дня елементів акупунктури є хорошою гімнастикою для м’язів ніг, стоп, під час якого стимулюються усі рефлекторні зони. Застосовуються під час ходьби дітей по доріжках зі злаків (орох, гречана крупа, рис) наприкінці ранкової гігієнічної гімнастики, босоніж по траві чи піску під час піших переходів. Така гімнастика сприяє профілактиці плоскостопості, загальному зміщенню здоров’я.

Ігри в руховій терапії можна використовувати самостійно або в поєднанні з різними ритмічними, логоритмічними, музично-ритмічними комплексами. Ігровий метод у вигляді лікувальної процедури знаходить все більше застосування в дитячій практиці. Відповідно психофізичному розвитку діти легко піддаються впливу за допомогою ігор.

Складність класифікації ігор зростає в руховій терапії в зв’язку з численними задачами й умовами, яким повинна відповідати гра в процесі лікування. Мета і завдання у неї різні. Так, ігри веселого, відволікаючого характеру розсіюють увагу, розважають дітей; спеціально спрямовані ігри вирішують деякі терапевтичні задачі (наприклад, ігри, що корегують поставу при дитячому церебральному паралічі в дітей з дизартрією); ігри заспокійливого характеру корисні дітям при зайкуватості і з різними нервово-психічними захворюваннями.

Ігри можна класифікувати за анатомічними ознаками, у залежності від того, яка частина тіла більше бере участь під час ігор:

- ігри на місці (статичні ігри), у яких дитина не змінює свого положення, а тільки пересуває окремі частини свого тіла;

• малорухомі і напіврухливі ігри, у яких є в різному співвідношенні як елементи руху, так і статики. Звичайно їх проводять з вихідного положення стоячи або сидячи. Фізичне і нервове навантаження в цих іграх помірні, вони містять більше емоційності. Це перехідні ігри між іграми на місці і рухливих іграх;

• рухливі ігри, у яких протягом усієї гри учасник змінює положення свого тіла стосовно навколоїшніх предметів. Ці ігри характеризуються великою емоційністю, у них включаються різні форми пересування – біг, стрибки, підскоки, ходьба і т.п. Вони вимагають швидкості, сили, спритності, координації рухів, витривалості і роблять великий і усебічний вплив на організм, викликаючи значні зміни функцій м'язової, дихальної і серцево-судинної систем [1].

Діти раннього віку під впливом рухливих ігор фізично краще розвиваються: у них збільшуються маса тіла, ріст, окружність грудної клітки, дихальна екскурсія грудної клітини, підвищується м'язевий тонус, зменшуються дефекти постави, поліпшуються апетит, сон.

До спеціально організованих, із відповідними правилами, рухливих ігор варто віднести танці. Танці створюють велику емоційність у танцюючих. У різних танцях навантаження спрямоване не на весь організм, а винятково на нижні кінцівки. Танці спеціально використовуються при порушенні координації рухів (танці повільного ритму і темпу), при функціональних захворюваннях нервової системи (танці повільних і швидкі), при мовних порушеннях різного генезу (тепер і тривалість танцю визначаються віком пацента і супутньому мовному порушенню руховими розладами).

Враховуючи те, що діти з особливими потребами мають хронічні та гострі захворювання дихальних шляхів, виникає необхідність їх профілактики, зокрема систематичне виконання дихальної гімнастики. Дихальні вправи, проведені протягом усього навчального дня, забезпечать необхідну легеневу вентиляцію, продовжувати розумову працездатність, сприятимуть психологічному відпочинку дітей.

Зміцненню організму дітей з особливими потребами, підвищенню стійкості до простудних і інфекційних захворювань сприяє загартовування. Його проводять з першого року перебування в дитячому садку дітей шляхом систематичних повітряніх і водних процедур, обтирания й обливання ніг водою. Повітряні і сонячні ванні доречно застосовувати під час проведення усіх форм фізичного виховання дошкільнят.

Крім того, повинен бути розроблений індивідуальний режим загартовування (слід враховувати індивідуальні особливості дитини: вік, стать, стан здоров'я тощо), здійснюватися постійний медичний нагляд лікаря за станом здоров'я дитини. Доцільно також вести щоденник проведення загартовувальних процедур, куди записувати температуру повітря, води, тривалість проведення заняття, емоційний стан дитини, ефективність загартовувального впливу [4].

Педагог, який працює в інклузивних групах повинен враховувати способи, засоби, прийоми і методи, форми і темп навчання, індивідуальні відмінності дітей та індивідуальні особливості їх рухового розвитку.

Висновки. Забезпечення оптимального рухового режиму в інклузивних групах дозволить знизити число і частоту загострень хронічних захворювань та змінити загальне здоров'я дитини з особливими освітніми потребами.

Основою системи фізичного виховання в інклузивних групах дошкільних навчальних закладів залишається руховий режим як сукупність поєднаних і послідовно використовуваних технологій залежно від віку дітей, місяця в режимі дня, сезону тощо.

Дошкільним навчальним закладам слід приділити основну увагу організації фізичного виховання, де було б передбачено правильну побудову та активізацію рухового режиму, надання йому оздоровчого спрямування, дієвий медико-педагогічний контроль і своєчасну лікувально-профілактичну роботу.

Для подальших досліджень з даної проблеми вважаємо за доцільне дослідити готовність майбутніх вихователів до здійснення рухового режиму в інклузивних групах дошкільних навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Г.А. Логопедическая ритмика: учебное пособие. / Г.А. Волкова. – М.: Просвещение, 1985. – 191 с.
2. Гавrilov O.B. Особливі діти в закладі та соціальному середовищі: навч.посіб. / O.B. Гавrilov. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 308 с.
3. Луговський А. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник / укл.: М. Сварник, О. Падалка. – Львів: Колесо, 2008. – С.17-18.
4. Нагорна О. Особливості застосування оздоровчих технологій до дітей з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс] / О.Нагорна. //Нова педагогічна думка – Режим доступу: <http://www.stattonline.org.ua/pedagog/106.html>. – Назва з екрану.
5. Нетрадиційні методи оздоровлення дітей дошкільного віку: навч. посіб. / Г.І. Григоренко, Н.Ф. Денисенко, Ю.О. Коваленко, Н.В. Маковецька. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – 116 с.
6. Основи інклузивної освіти: навч.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко, І.О. Білозерська [та ін.]; за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.:2012. – 308 с.
7. Софій Н. Концептуальні аспекти інклузивної освіти / Інклузивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / Н.З. Софій, А.А. Колупаєва, Ю.М. Найда [та ін.]; за заг. ред. Л.І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.

А.И. ЮРЧУК. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ДВИГАТЕЛЬНОГО РЕЖИМА В ИНКЛЮЗИВНЫХ ГРУППАХ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Резюме. В статье рассматриваются вопросы обеспечения двигательного режима в инклузивных группах. Актуализировано проблему использования инновационных оздоровительных технологий в практике

дошкольного воспитания с детьми с особыми образовательными потребностями. Раскрыты особенности физического и психического развития детей с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: двигательный режим, инклюзивные группы, дети с особыми образовательными потребностями, инновационные технологии.

O.I. YURCHUK. ENSURING MOVING CONDITIONS IN INCLUSIVE GROUPS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The summary. The questions of ensuring moving conditions in inclusive groups are considered in the article. The problem of the using of innovation sanitary technologies in the practice of pre-school education of the children with special educational needs is actualized. The peculiarities of physical and mental development of the children with special educational needs are examined.

Key words: moving conditions, inclusive groups, children with special educational needs, innovation technologies.

Одержано редакцію 10.09.2014 р.